

QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC THEO NGUYÊN TẮC TIẾP CẬN DỰA TRÊN QUYỀN CON NGƯỜI

*Nguyễn Anh Đức**

Từ rất nhiều quan điểm khác nhau về nguồn gốc hình thành cũng như vai trò của nhà nước như thuyết thần học, thuyết gia đình, thuyết khế ước xã hội, thuyết tâm lí, thuyết bạo lực, hay quan điểm từ học thuyết Marx,... dẫn đến những phương thức khác nhau trong thực hiện quyền lực nhà nước mà nội dung quan trọng nhất là sự chi phối của nhà nước đối với các chủ thể ngoài nhà nước thông qua cơ chế quản lí của nhà nước. Có thể khẳng định, cơ chế quản lí nhà nước được thực hiện rất đa dạng ở các quốc gia nhưng mục tiêu lại khá thống nhất là nhằm điều phối các mối quan hệ xã hội, các nguồn lực trong xã hội nhằm tạo được hiệu năng lớn nhất (thậm chí có thể vượt quá dự kiến của chủ thể quản lí) chứ không đơn thuần chỉ nhằm giải quyết các xung đột về giai cấp hay lợi ích. Trong bối cảnh hiện đại, vai trò điều tiết các mối quan hệ xã hội thông qua cơ chế quản lí nhà nước vẫn luôn cần thiết ngay cả đối với các xã hội đạt đến mức lí tưởng là không còn phát sinh các mâu thuẫn. Tuy nhiên, trong bất kì bối cảnh nào việc thực hiện quản lí nhà nước dù mang ý nghĩa quan trọng như vậy cũng không thể được thực hiện một cách tùy tiện mà phải tuân theo những nguyên tắc nhất định. Tùy thuộc vào nhu cầu giới hạn quyền lực nhà nước của mỗi cộng đồng xã hội (do có những đặc trưng, điều kiện khác nhau) mà việc đặt ra các nguyên tắc cho việc quản lí nhà nước cũng đa dạng như nguyên tắc quản lí nhà nước dựa trên pháp luật; nguyên tắc phân công, phối hợp, kiểm soát quyền lực; nguyên tắc dân chủ; nguyên tắc có sự tham gia của người dân;... Trong số các nguyên tắc cơ bản, các nhà nước hiện đại đều chú trọng tới một nguyên tắc là quản lí nhà nước theo nguyên tắc tiếp cận dựa trên quyền con người. Nguyên tắc này trên thực tế có thể gây ra một số xung đột với nhu cầu quản lí nhà nước, nhưng cũng trên cơ sở xung đột đó sẽ giúp nhà nước tìm kiếm những cách thức quản lí mới nhằm đạt được hiệu quả quản lí tốt hơn.

1. Tiếp cận dựa trên quyền con người trong quản lí nhà nước

Về cơ bản, tiếp cận dựa trên quyền con người (HRBA) là phương pháp tiếp cận mà ở đó dành sự quan tâm cân bằng cho hai yếu tố: Nội dung quyền và cách thức thực thi quyền.¹ Nói cách khác, cách tiếp cận này đòi hỏi phải dựa trên các tiêu chuẩn

* Khoa Luật, ĐHQGHN

¹ Bộ phương pháp tiếp cận dựa trên cơ sở quyền con người dành cho cán bộ Liên Hợp Quốc tại Việt Nam,

